

«ایران» درباره تصمیمات سرنوشت ساز در جنگ تحمیلی گزارش می دهد

۱۲ روز میان آتش و مذاکره

گزارش

مریم سالاری

دبیر گروه دیپلماسی

ساعت از سه بامداد جمعه ۲۳ خرداد نگذشته بود که در تهران، تلفن‌ها یکی پس از دیگری به صدا درآمدند. دو پیام محرمانه، یکی از همسایه‌ای نزدیک و دیگری از متحدی دیرینه یک خبر واحد داشت: «حمله‌ای در راه است.» کمتر از یک ساعت بعد، شهر به لرزه درآمد. انفجارها، بامداد تهران و چند شهر دیگر را به صحنه‌ای از جنگ مستقیم بدل کرد. اسرائیل نامی بی‌مسما را برای عملیات خود گذاشته بود اما در ایران آن را چیزی کمتر از اعلام جنگ مستقیم نمی‌دیدند. آنچه این حمله را غافلگیرکننده‌تر می‌کرد، تقویم دیپلماسی بود. تنها دو روز بعد قرار بود ششمین دور مذاکرات غیرمستقیم ایران و آمریکا در ژنو آغاز شود؛ گفت‌وگوهایی که پس از ماه‌ها کشمکش بارقه‌ای از امکان مصالحه را زنده کرده بود. در تهران، این پرسش جدی شکل گرفت که آیا عملیات اسرائیل تنها با هدف نابودی همان پنجره باریک دیپلماسی طراحی نشده است؟ پاسخ، چندان پیچیده به نظر نمی‌رسید.

تلفات و ویرانی‌ها به سرعت آشکار شد. شماری از فرماندهان ارشد نظامی، چند دانشمند هسته‌ای و بخشی از زیرساخت‌های حساس کشور هدف قرار گرفته بودند. با این حال همزمان با طوفان تحولات، تماس‌های دیپلماتیکی در اولین ساعات پس از حمله آغاز شد و در پایتخت‌های اروپایی بحث‌هایی جدی جریان پیدا کرد.

سید عباس عراقچی تنها چند روز بعد از آغاز تجاوز برای گفت وگو با وزرای

خارجه انگلیس، فرانسه، آلمان و نماینده اتحادیه اروپا راهی ژنو شد. وزیری که یک بمب‌گذاری مقابل خانه‌اش تنها لحظاتی پیش از انفجار خنثی شده بود و چندین بار نیز پهپادهای ناشناس مسیر حرکتش را در مرزها زیر نظر گرفته بودند. توصیه‌ها روشن بود: «سفر نکن.» اما صبح جمعه ۳۰ خرداد، او زمینی از کشور خارج شد، در ترکیه سوار یکی از هواپیماهای ایرانی شد که به دلیل بحران در فرودگاه‌ها زمین گیر شده بود و خود را به ژنو رساند.

او در ژنو کوشید تصویری متفاوت از تحولات بسازد: ماجراجویی اسرائیل نه فقط خاورمیانه بلکه امنیت اروپا را تهدید می‌کند. برای اروپایی‌هایی که میان دو راهی جنگ و دیپلماسی سرگردان بودند، این استدلال وزنی تازه داشت. عراقچی سپس راهی استانبول شد، جایی که نشست اضطراری سازمان همکاری اسلامی در حال برگزاری بود.

عراقچی در سالن این نشست، بر «حق ایران برای دفاع» تأکید کرد اما هشدار اصلی‌اش چیز دیگری بود: «اگر این آتش مهار نشود، منطقه را در بر خواهد گرفت.» سخنانش توجه بسیاری را جلب کرد و فضای جلسه را به سمت اجماعی کم سابقه در محکومیت تجاوز و مطالبه صلح برد. بیرون از سالن نیز میدان دیگری با دیپلماسی عمومی گشوده شد. فرستاده دیپلماسی ایران در یک نشست خبری پربازتاب جمله‌ای گفت که به سرعت به تیتر یک رسانه‌های منطقه و جهان تبدیل شد.

دیپلماسی ایران تنها به ژنو و استانبول محدود نماند. وزیر امور خارجه در مسکو نیز در دیداری بموقع با ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهوری روسیه همسویی آشکار تهران و مسکو در محکومیت حمله اسرائیل را به نمایش گذاشت. برای تهران، این ملاقات

هم نشانه اتحاد با یک متحد قدرتمند بود و هم پیام به دیگر بازیگران جهانی که ایران تنها نیست و در پی ساختن جبهه‌ای چندجانبه است.

پشت پرده آتش بس

ماموریت مهم عراقچی در مسیر بازگشت زمینی از «عشق آباد» به سمت تهران شروع شد. این ماموریت برای مهار بحرانی بود که به سادگی می‌توانست به جنگی مهارشدنی بدل شود. عبور او از جاده‌های مرزی با سایه پهپادهای دشمن همراه بود. تنها چند ساعت پیش از آن، موشک‌های ایران خاک اسرائیل را هدف بگیرند و طرف مقابل، زیر فشار حملات ناکریر به فکر آتش بس بیفتد اما این پایان ماجرا نبود. در تهران، تأسیسات هسته‌ای کشور آسیب دیده بود و پاسخ ایران با حمله به پایگاه «العدید» آمریکا در قطر ضربه‌ای مستقیم به معادله قدرت منطقه وارد کرد. همزمان، شورای عالی امنیت ملی تصمیمی را نهایی کرده بود که اگر دشمن بدون پیش‌شرط تقاضای آتش‌بس کند، باید پذیرفت؛ راهبردی که هوشمندانۀ طراحی شده بود تا ابتکار عمل در دست تهران باقی بماند.

چند ساعت بعد تلفن عراقچی پی در پی زنگ خورد. واسطه‌ها از پایتخت‌های مختلف عربی پیام می‌آوردند که اسرائیل از ساعت چهار صبح دوم تیرماه آماده توقف حملات است. وزیر خارجه با فرماندهان نظامی هماهنگ کرد و موضع ایران را روشن کرد که اگر آنها نزنند، ایران هم نخواهد زد. او برای پیشگیری از جنگ روایت‌ها در توثیقی خبر داد که درخواست آتش‌بس از سوی اسرائیل مطرح شده و تهران طبق سیاست مصوب آن را پذیرفته است. اما اندکی بعد حملات جدیدی از خاک ایران گزارش شد. واقعیت اما پیچیده‌تر بود: یک سوءتفاهم

بر سر ساعت دقیق توقف درگیری‌ها رخ داده بود. نیروهای ایرانی تصور کرده بودند زمان اعلام شده به وقت گرینویچ است، نه تهران. بنابراین آتش جنگ تا ساعت هفت و نیم صبح به وقت محلی همچنان شعله ور بود. این سوءتفاهم با یک تماس روشن شد اما اسرائیل فرصت را غنیمت شمرد تا ایران را متهم به نقض آتش‌بس کند و جنگنده‌های خود را به پرواز در آورد. عراقچی در پیام فوری به «استیو ویتکاف»،

نماینده آمریکا تأکید کرد که این ادعا بهانه‌ای بیش نیست و هشدار داد: «اینجا لبنان نیست؛ اگر آتش‌بس شکسته شود، پاسخ ما شدیدتر خواهد بود.» ظهر همان روز در حالی که جنگنده‌های اسرائیلی تا آسمان کرج پیش رفتند، دخالت غیرمنتظره‌ای از سوی واشنگتن رخ داد. «دونالد ترامپ»، رئیس‌جمهوری آمریکا شخصاً با «بنیامین نتانیاوه»، نخست‌وزیر اسرائیل تماس گرفت و دستور بازگشت جنگنده‌ها را داد. «ترامپ»

لحظاتی بعد در توثیقی نوشت: «خلبانان برگردند». این رویداد، صحنه‌ای دیگر از پشت پرده جنگ را آشکار کرد؛ جایی که تصمیمات نظامی اسرائیل، بی‌واسطه زیر چتر هماهنگی و مدیریت واشنگتن قرار داشت. آتش بسی که با سوءتفاهم آغاز شد، در واقع میدان تازه‌ای از رقابت قدرت‌ها بود؛ میدانی که دیپلماسی و جنگ به طرز ظریفی در هم تنیده بودند.

اقدامات شاخص دستگاه دیپلماسی در دولت چهاردهم

اقدامات شاخص وزارت امور خارجه در ایام دفاع میهنی

۶ نشست بین‌المللی درسطح شورای امنیت، شورای حکام آژانس اتمی و سازمان همکاری‌های اسلامی
۲ نشست اضطراری شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، ۳ نشست اضطراری شورای امنیت و ۱ نشست وزرای کشورهای سازمان همکاری اسلامی با صدور بیانیه و قطعنامه محکومیت.

۱۰ نامه، ارسال شده توسط وزیر امور خارجه و نمایندگی‌های دائم کشورمان در نیویورک، وین و ژنو به مقامات بین‌المللی

محکومیت تجاوزات رژیم صهیونیستی توسط ۱۲۰ کشور و سازمان (جنبش عدم تعهد، سازمان همکاری اسلامی، اتحادیه عرب، شورای همکاری خلیج فارس، گروه بریکس، سازمان همکاری شانگهای، سازمان پیمان امنیت جمعی، اتحادیه آلبا، گروه دوستان منشور و ...).

۴۲ تماس تلفنی وزیر امور خارجه با همتایان و مقامات بین‌المللی

۲۷ مورد مصاحبه مقامات وزارت امور خارجه با رسانه‌های بین‌المللی

هماهنگی اعزام ۱۴ هیأت رسانه‌ای متشکل از ۴۸ خبرنگار و تصویربردار به ایران برای پوشش اخبار و انتقال پیام و روایت جنایات رژیم صهیونیستی

دیپلماسی فعال عمومی و رسانه‌ای با محوریت تولید محتوای متنی، صوتی و تصویری از جنایات رژیم صهیونیستی، گزارش‌های مستند از ابعاد حقوق بشری جنایات رژیم صهیونیستی و آمریکا شامل گزارش مصور و مستند زنان و کودکان شهید که به ثبت سازمان ملل رسید.

اقدامات وزیر امور خارجه

۱۲۵ دیدارهای بین‌المللی

دیدار و گفت‌وگوی وزیر امور خارجه با مقامات دیگر کشورها ۱۲۵ دیدار با ۱۰۵ مقام

۱۴۵ تماس‌های تلفنی با همتایان

۲۵ تماس تلفنی با ۱۲ نفر از مقامات دیگر کشورها

۵۴ سفر خارجی

عراقچی در یک سال گذشته ۵۴ سفر به ۲۸ کشور داشته است

۳۵ کنفرانس‌ها و نشست‌های داخلی و بین‌المللی

حضور عراقچی در ۳۵ نشست منطقه‌ای و بین‌المللی

۱۰ مکاتبه با مقامات خارجی

مکاتبات متعدد وزیر امور خارجه با مقامات خارجی

۸۳ مصاحبه‌ها و یادداشت‌ها (رسانه‌های داخلی و خارجی)

۳۸ مصاحبه و یادداشت‌های وزیر امور خارجه در رسانه‌های خارجی

۴۵ مصاحبه و یادداشت وزیر امور خارجه در رسانه‌های داخلی

اقدامات وزارت امور خارجه در حمایت از آرمان فلسطین

۱. ابتکار برگزاری اجلاس‌ها ۳ نشست

۲۱ آبان ۱۴۰۳: نشست اضطراری مشترک سران اسلامی-عربی در ریاض

۵ آذر ۱۴۰۳: نشست مجازی وزیران خارجه گروه دوستان مدافع منشور ملل متحد

۷ اسفند ۱۴۰۳: اجلاس فوق‌العاده وزرای خارجه سازمان همکاری اسلامی در جده

۲. اقدام حقوقی ۱ لایحه

ارذیبهشت ۱۴۰۴: لایحه نظر مشورتی دیوان بین‌المللی دادگستری درباره تعهدات رژیم صهیونیستی

اقدامات تقویت دیپلماسی عمومی و رسانه‌ای

۸۳ مصاحبه و یادداشت وزیر امور خارجه

۳۸ مصاحبه و فعالیت معاون سیاسی و سخنگو

۱۴۵۷ بررسی هماهنگی حضور خبرنگاران و هیأت‌های رسانه‌ای

۴۷۷ نشست سخنگویی و موضع‌گیری

۱۱۶ برنامه بازدید و رویداد رسانه‌ای

۵۷۳۲ اطلاع‌رسانی گسترده و محتوای دیجیتال

۳۶۱۸ تولید محتوای تصویری و گرافیکی

۳. اقدامات دوجانبه و دیپلماسی عمومی

روز جهانی قدس: مراسم در کشورهای مختلف جهان

سفر دکتر عراقچی به مراسم تشییع پیکر شهید سید حسن نصرالله

نشست توجیهی و تبیینی وزیر امور خارجه با سفرا و رؤسای نمایندگی‌ها

ترغیب و تشویق کشورها به حمایت از حقوق مردم فلسطین

دیپلماسی اقتصادی

۹ جلسه ستاد هماهنگی روابط اقتصادی خارجی در وزارت امور خارجه

۱۵ نشست کمیسیون‌های مشترک اقتصادی با کشورهای مختلف

۱۱ جلسه کمیته ارزیابی کمیسیون‌های مشترک توسط وزارت امور خارجه

۱۴ مشارکت در سازمان‌های منطقه‌ای چندجانبه و مجامع بین‌المللی با هدف شتاب بخشی به دیپلماسی اقتصادی

۱۵ سند تفاهنامه همکاری کمیسیون مشترک اقتصادی